

Udenrigsministeriet

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg

Kopi: UPN

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Telefon +45 33 92 00 00
Telefax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
<http://www.um.dk>
Girokonto 3 00 18 06

Bilag

Sagsnummer
2019-1107

Kontor
EKN

12. juli 2019

SKRIFTLIG FORELÆGGELSE

Rådsmøde (udenrigsanliggender) den 15. juli 2019

Dagsordenen for rådsmøde (udenrigsanliggender) den 15. juli 2019 omfatter: *Irak, Iran, Den Centralafrikanske Republik og migration*. Alle punkter forelægges hermed Folketingets Europaudvalg til orientering. Der henvises i øvrigt til samlenotatet for rådsmødet, som er oversendt til Folketingets Europaudvalg den 4. juli 2019 samt supplerende samlenotat oversendt den 12. juli 2019.

Med kort varsel ventes der desuden på rådsmødet (udenrigsanliggender) den 15. juli 2019 vedtaget rådskonklusioner om situationen i det østlige Middelhavsområde. Punktet forelægges til orientering. Der henvises til supplerende samlenotat oversendt den 12. juli 2019.

Dagsordenspunkt 1: Irak

På rådsmødet (udenrigsanliggender) vil status for situationen og EU's tilgang til Irak blive drøftet. Der forventes vedtagelse af rådskonklusioner.

De seneste rådskonklusioner blev vedtaget i januar 2018 og indeholder en EU-strategi for Irak. De blev vedtaget, efter at Irak i december 2017 erklærede sejr over ISIL's fysiske kalifat. EU's strategi for Irak har fokus på at understøtte Iraks demokrati og stabilitet og indeholder en række brede strategiske prioriteter, så som styrkelse af retssikkerhed og sikkerhedssektorreformer, humanitær-, stabilisering- og genopbygningsbistand samt økonomiske reformer.

Siden de seneste rådskonklusioner har Irak i maj 2018 gennemført et fredeligt parlamentsvalg og startet en omfattende reform- og stabiliseringsproces. De to vigtige poster på sikkerhedsområdet – indenrigs- og forsvarsministerposterne – blev besat den 25. juni 2019. Det kan give fornyet fremdrift i blandt andet dansk-støttede sikkerhedssektorreformer.

mer, som er vanskelige, og som endnu ikke er blevet gennemført, men er centrale for Iraks fremtidige stabilitet. Premierminister Mahdi udstak derudover den 1. juli 2019 et dekret, hvormed de pro-iranske væbnede grupper – de såkaldte Popular Mobilisation Forces – skal fuldt integreres i de irakiske sikkerhedsstyrker og effektivt underlægges regeringens kontrol.

Samtidig er især den sikkerhedsmæssige situation i Irak i stigende grad ustabil. Blandt andet har de aktuelle spændinger mellem især Iran og USA indflydelse på Iraks stabilitet. Både Iran og USA har betydelig indflydelse og tilstedeværelse i Irak, og det øger risikoen for, at Irak kan blive indblandet i en eventuel eskalerende konflikt mellem de to lande. Irak har derfor også forsøgt at mægle mellem USA og Iran, og den irakiske præsident har ligeledes besøgt flere hovedstæder i regionen med et budskab om deeskalering og dialog.

Derudover har der i den seneste tid været et stigende antal terrorangreb fra ISIL i Irak mod civile og militære mål. Her er særligt fortsat træning af de irakiske sikkerhedsstyrker afgørende for at imødegå den terrortrussel, som ISIL nu udgør. Derudover er der fortsat op mod 1,7 mio. internt fordrevne i Irak, som fortsat mangler at vende tilbage til deres lokalsamfund.

Fra dansk side støttes EU's tilgang til Irak. Stabiliteten i Irak er vigtig for stabiliteten i Mellemøsten og Europa, og EU har en vigtig rolle at spille i Irak. I forhandlingerne om nye rådskonklusioner om Irak vil det danske fokus være på at få formuleret operationelle konklusioner, som understøtter sikkerhedssektorreformer og forsoning, som er prioriteter, Danmark støtter gennem det nuværende stabiliseringsprogram for Syrien og Irak.

Dagsordenspunkt 2: Iran

På rådsmødet (udenrigsanliggender) forventes en bred drøftelse af EU's tilgang til Iran med fokus på de regionale spændinger og atomaftalen. Situationen omkring Iran og atomaftalen udvikler sig stadig og kan ændre sig helt frem til rådsmødet.

Den 14. juli 2015 indgik Iran, USA, Frankrig, Storbritannien, Tyskland, Rusland, Kina og EU aftalen Joint Comprehensive Plan of Action, JCPOA. Med aftalen blev en række sanktioner ophævet mod, at det iranske atomprogram blev underlagt det Internationale Atomenergiagentur, IAEA's kontrol. Den 8. maj 2018 trådte USA ud af atomaftalen og har siden indført en lang række sanktioner over for Iran som led i en såkaldt "maximum pressure"-strategi, som har ramt den iranske økonomi hårdt. De resterende parter i atomaftalen har gentagne gange fastholdt deres støtte til aftalen – dog på betingelse af fuld iransk efterlevelse. I septem-

ber 2018 varslede partnerne, at en mekanisme til facilitering af samhandel med Iran var under udvikling. Den blev formelt oprettet af Frankrig, Tyskland og Storbritannien den 29. januar 2019 under navnet INSTEX.

Den 8. maj 2019 varslede Iran, at man – grundet utilfredshed med øvrige parter manglende efterlevelse - i fremtiden ikke længere ville overholde alle atomaftalens forpligtelser, og gav parterne i atomaftalen 60 dage til at ”leve op til deres forpligtelser”, herunder særligt finansielle transaktioner og oliehandel med Iran. Fredag den 28. juli blev INSTEX erklæret operationel, i første omgang for humanitær handel med f.eks. fødevarer og medicin, og de første transaktioner blev taget under behandling. Mandag den 1. juli rapporterede IAEA, at Iran havde overskredet atomaftalens grænseværdier for uranbeholdning. Samme dag udtalte Irans udenrigsminister, Javad Zarif, at Iran var parat til at tilbagerulle overskridelserne, så snart Frankrig, Tyskland og Storbritannien overholdt deres forpligtelser. Hermed henviste Zarif til den øgede samhandel, Iran forventede ved indgåelsen af atomaftalen, men som USA’s sanktioner har sat under pres. Efter overskridelsen af grænseværdierne erklærede USA, at ”maximum pressure”-strategien over for Iran opretholdes. EU’s høje repræsentant, Storbritannien, Tyskland og Frankrig udtrykte i en fælles erklæring den 2. juli ”ekstrem bekymring” over, at Iran havde overskredet atomaftalens grænseværdi for beholdningen af lavt beriget uran. De opfordrede Iran til at tilbagerulle de seneste skridt og afholde sig fra yderligere tiltag, som underminerer atomaftalen. Den 7. juli udløb Irans 60 dages frist, og Iran annoncerede samme dag, at man havde overskredet grænseværdien fsva. berigelsesniveauet for uran på 3,67%, som er fastlagt i atomaftalen. IAEA bekræftede den 8. juli, at dette er sket, om end det præcise berigelsesniveau endnu ikke er bekræftet af IAEA. Tyskland, Frankrig, Storbritannien og EU’s høje repræsentant har i en fælles erklæring den 9. juli 2019 udtrykt dyb bekymring over, at Iran ikke møder flere af landets forpligtelser under atomaftalen. Erklæringen nævner, at Iran har udtalt, at landet gerne vil forblive i atomaftalen, og på den baggrund opfordres Iran til at omgøre de aktiviteter, der er i strid med aftalen og komme tilbage til fuld efterlevelse. Erklæringen fastslår, at spørgsmål om efterlevelse skal adresseres inden for rammerne af atomaftalen, og at der hastigt bør indkaldes til et hastemøde blandt parterne. Derudover opfordres alle parter til at handle ansvarligt for at deeskalere spændingerne omkring Irans atomprogram.

Sideløbende er der den seneste tid set øgede spændinger i Mellemøsten. USA deployerede i starten af maj 2019 en hangarskibsgruppe til Golfen og har siden sendt yderligere tropper og kampfly til Mellemøsten. Ad to omgange har kommercielle tankskibe været udsat for angreb i Omanbugten, hvilket bl.a. USA og Storbritannien beskylder Iran for at stå bag. I tillæg hertil er olieinstallationer og en lufthavn i Saudi-Arabien blevet angrebet. Den 20. juni skød Iran en amerikansk drone ned. Iran påstår,

dronen befandt sig i iransk luftrum, hvilket USA imidlertid afviser. Præsident Trump oplyste efterfølgende, at han i sidste øjeblik havde aflyst en amerikansk gengældelsesaktion mod mål i Iran.

EU har søgt at deeskalere situationen i regionen med højniveau-kontakt fra både EU's høje repræsentant Mogherini, Frankrigs præsident Macron og Tyskland og Storbritanniens udenrigsministre.

Fra dansk side bakkes, med udgangspunkt i rådskonklusionerne om Iran fra februar 2019, op om bestræbelserne på at bevare atomaftalen på betingelse af iransk efterlevelse, og fastholde en kritisk dialog med Iran om EU's bekymringer over bl.a. Irans regionale adfærd og ballistiske missilprogram. Danmark bakker også op om diplomatiske tiltag, der forsøger at deeskalere de aktuelle spændinger i Golfen.

Dagsordenspunkt 3: Den Centralafrikanske Republik

På rådsmødet (udenrigsanliggender) forventes også en drøftelse af Den Centralafrikanske Republik (CAR). Det er forventningen, at EU's udenrigsrepræsentant vil afrapportere fra sit planlagte besøg i landet den 11.-12. juli 2019. Derudover forventes hovedfokus for drøftelsen at være status for implementering af fredsftalen og behovet for en forbedret sikkerhedsmæssig og humanitær situation samt perspektiverne for EU's videre indsats i landet, herunder i forbindelse med det kommende valg og en potentiel civil CSDP-mission (EU's forsvars- og sikkerhedspolitiske samarbejde).

CAR er fortsat præget af konflikt og en meget svær humanitær situation. Der er væsentlig risiko for, at ustabiliteten i spredes til regionen. Rusland fortsætter samtidig med at styrke deres tilstedeværelse i landet gennem våbensalg og træning af soldater og via kontrakter i mineindustrien. Landet har siden overgangen til selvstændighed i 1960 været præget af vold og ustabilitet. Efter borgerkrigen i 2013 opstod et utal af kriminelle grupperinger uden politisk dagsorden, som i dag dominerer voldsbilledet. Det vurderes således, at 80 pct. af volden i CAR alene er af kriminel karakter og sker på baggrund af en manglende retsstat med bl.a. konsekvent anvendelse af seksuel vold og omfattende overgreb mod civilbefolkningen til følge. Den 6. februar 2019 underskrev regeringen og en række af de største bevæbnede grupperinger i landet en fælles fredsftale. Der er imidlertid tale om en skrøbelig fred, der udfordres af fortsat voldelige angreb fra de væbnede grupperinger. Præsident Touadera og hans regering blev valgt i marts 2016 ved en legitim, demokratisk proces beskyttet af FN's fredsbevarende mission, MINUSCA. Næste valg forventes at blive afholdt i 2020-2021.

MINUSCA råder over 11.650 militærpersonel og 2.080 politifolk og spiller således en central rolle i forsøget på at genoprette stabiliteten i landet.

Missionen er under stærkt pres og har vanskeligt ved at opfylde sit beskyttelsesmandat. EU's militære træningsmission, EUTM RCA, er en anden vigtig aktør i landet særligt i relation til arbejdet med at kapacitetsopbygge den nationale hær (FACA), hvis tropper er af ringe kvalitet. Missionen består af ca. 187 personel, der forestår træning og certificering af alle elementer af FACA.

Der er fra EU's Fælles Udenrigstjeneste lagt vægt på at styrke EU's indsats i sikkerhedssektoren. EUTM blev derfor udvidet medio 2018 med en "interoperabilitetssøjle", hvori civile komponenter indgår. Formålet med denne er at yde strategisk rådgivning om mulige fælles indsatser for CAR's politi og sikkerhedsstyrker.

Der er enighed blandt EU-medlemslandene om, at situationen i CAR er bekymrende. Enkelte lande ser i den forbindelse behov for oprettelsen af en ny civil CSDP-mission, som vil skulle bidrage til at opretholde fredsaftale ved bl.a. kapacitetsopbygning af nationale politistyrke. Det er forventningen at forslaget vil nyde fremme. En evt. ny civil CSDP-mission vil kunne have ressourcemæssige implikationer for EU's øvrige CSDP-indsatser, herunder på danske prioritetsområder.

Danmark støtter indsatsen for at sikre et fredeligt og stabilt CAR, der er i stand til at varetage egen sikkerhed og skabe udvikling for borgerne i landet. Det kommer bl.a. til udtryk igennem Danmarks humanitære støtte til CAR, der er en prioriteret humanitær krise for dansk humanitær assistance. I 2018 bidrog Danmark således med i alt 36,6 mio. kr. til den humanitære indsats i CAR, og i 2019 har Danmark foreløbigt bidraget med godt 16,8 mio. kr. til indsatsen, herunder fortrinsvis inde i selve CAR, men også til flygtninge fra CAR i Cameroun. Der overvejes løbende behov for yderligere humanitære bidrag, ligesom Danmark via Afrika-programmet for Fred yder støtte til den Afrikanske Unions forbindelseskontorer, der er placeret i skrøbelige afrikanske lande herunder bl.a. i CAR. Danmark bidrager som følge af forsvarsforbeholdet hverken til EU's træningsmission i CAR eller til Athena-mekanismen, som finansierer missionen.

Danmark støtter den brede EU-indsats for at skabe et fredeligt og stabilt CAR og vil ikke stå i vejen for EU-enighed om en eventuel ny civil CSDP-mission.

Dagsordenspunkt 4: Migration

På rådsmødet (udenrigsanliggender) den 15. juli 2019 forventes en drøftelse af det italiensk-maltesiske forslag om en såkaldt struktureret permanent mekanisme til at håndtere alle følsomme aspekter af migration, og omfatte alle migranter til EU. Formålet er at sikre en effektiv håndtering af migrationsstrømme til EU, men det er endnu uklart, hvad forslaget

mere konkret dækker over. Baggrunden for dagsordenpunktet er de tilbagevendende udfordringer forbundet med håndtering af nødstedte reddet til søs i italiensk og maltesisk territorialfarvand.

Håndtering af nødstedte reddet til søs er et tilbagevendende tema i EU. I opfølgning på konklusionerne fra Det Europæiske Råd i juni 2018 igangsatte Kommissionen en proces for at konceptudvikle såkaldte ilandsætningsmekanismer uden for EU og kontrollerede centre i EU i dialog med UNHCR og IOM. Arbejdet har dog endnu ikke ført til konkrete planer. Spørgsmålet er også løbende blevet drøftet i regi af forhandlingerne om reform af det fælles europæiske asylsystem (CEAS). I fraværet af fremdrift i CEAS-forhandlingerne, har der været drøftelser om etablering af midlertidige ilandsætningsarrangementer. Der er generelt bred enighed om behovet for snarlig etablering af en midlertidig løsning, der dog ikke må foregribe en mere permanent løsning i forhandlingerne om omarbejdning af Dublin-forordningen som del af CEAS-forhandlingerne. Det har dog endnu ikke været muligt at opnå enighed om midlertidige ilandsætningsarrangementer, hvorfor man fortsat er afhængig af ad hoc løsninger ved håndteringen af nødstedte reddet til søs.

Det netop tiltrådte finske formandskab har lagt op til en grundig drøftelse i regi af Rådet for Retlige og Indre Anliggender af både spørgsmålet om midlertidige ilandsætningsarrangementer for personer reddet til søs og af de generelle regler for fastlæggelse af ansvar for behandling af asylansøgninger m.v. Det er regeringens holdning, at de af Italien og Malta anførte bekymringer på disse områder rettelig bør substansdrøftes i denne allerede planlagte proces. Samtidig ønsker regeringen et mere humant asylsystem i EU, som effektivt kan bekæmpe menneskesmuglernes forretningsmodel og hjælpe de svageste. Hvad angår den eksterne dimension af EUs migrationsindsatser, er det regeringens holdning, at der er behov for et historisk løft af EUs engagement i Afrika med henblik på at imødegå de grundlæggende årsager til, at mennesker sendes på flugt eller migrerer irregulært mod Europa. Regeringen vil arbejde for, at migration indgår som et centralt element i EUs udviklingsbistand i næste budgetperiode, og at der herunder afsættes tilstrækkelige midler til indsatser i Afrika. Samtidig er det vigtigt at fastholde fokus på den østlige rute, som flest migranter og flygtninge har benyttet gennem de seneste år.

Dagsordenpunkt 5: Situationen i det østlige Middelhavsområde

Rådet (udenrigsanliggender) ventes den 15. juli 2019 at vedtage rådskonklusioner som reaktion på tyrkiske boringer i den cypriotiske eksklusive økonomiske zone (EØZ). Rådskonklusionerne ventes at omfatte konkrete skridt i solidaritet med Cypern og som modsvar på Tyrkiets handlinger.

Tyrkiet sendte den 3. maj 2019 et boreskib og tre støtteskibe, herunder en fregat, ind i den cypriotiske eksklusive økonomiske zone (EØZ). På Det Europæiske Råd d. 20. juni 2019 redegjorde den cypriotiske præsident for situationen; herunder at Tyrkiet på dagen for mødet havde sendt endnu et boreskib ind i den cypriotiske EØZ.

Spændingerne om den cypriotiske EØZ tager afsæt i, at der er fundet store gasressourcer i undergrunden. Tyrkiet har i den sammenhæng dels forhindret skibe fra EU-lande i at foretage borer i den cypriotiske EØZ og dels foretaget egne prøveboringer. Cypern anfører, at Tyrkiets handlinger krænker Cyperns legitime adgang til prøveboringer i landets EØZ og dermed international ret. Tyrkiet mener omvendt ikke, at den græsk-cypriotiske side har ret til at handle unilateralt i Cyperns EØZ, uden at det forinden er sikret, at hele øen – også den tyrkisk-cypriotiske side – vil komme til at nyde godt af en eventuel gevinst.

Det Europæiske Råd opfordrede i sine konklusioner fra marts 2018 Tyrkiet til at indstille disse handlinger og respektere Cyperns suveræne rettigheder til at efterforske og udnytte sine naturressourcer i overensstemmelse med EU-retten og folkeretten. Det Europæiske Råd vedtog nye og sprogligt styrkede konklusioner på mødet den 20. juni i år. Som opfølgning herpå ventes rådskonklusionerne, hvis vedtaget på rådsmødet mandag den 15. juli, at omfatte skridt rettet mod Tyrkiet, herunder suspension af EU's luftfartsforhandlinger samt midlertidig undladelse af afholdelse af højniveau-dialogmøder og associeringsrådsmøder. Endelig ventes rådskonklusionerne, i tråd med konklusionerne fra Det Europæiske Råd den 20. juni, at bede Kommissionen og Den Høje Repræsentant at fortsætte forberedelsen af mulige målrettede tiltag.

Regeringen støtter fuldt op om de vedtagne konklusioner fra DER d. 20. juni. Danmark er solidarisk med Cypern i denne sag. Tyrkiet må respektere Cyperns suveræne rettigheder i overensstemmelse med EU-retten og international ret. Danmark lægger samtidig vægt på, at EU står samlet i dette spørgsmål.

Regeringen finder det vigtigt at fastholde en balanceret og proportional tilgang i sagen. Det er på den ene side væsentligt at sende et klart signal fra EU til Tyrkiet. På den anden side er det også centralt at undgå unødigt at eskalere situationen.

Jeppe Kofod